

Τα Περιβαλλοντικά Παιχνίδια

χθές, σήμερα, αύριο

Τα παιχνίδια που περιγράφονται πιο κάτω είναι ενδεικτικά των παιχνιδιών που περιέχονται στο βιβλίο "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ στο περιβάλλον για το περιβάλλον και την αειφορία" των Θ. Κουσουρή και Κ. Παπαδογιαννάκη, εκδόσεις Χρ. Δαρδανός.

Περισσότερα πρωτότυπα διαδραστικά και βιωματικά παιχνίδια υπάρχουν στο προαναφερόμενο βιβλίο.

Συνήθως, τα περιβαλλοντικά παιχνίδια εντάσσονται στο πλαίσιο δημιουργικών δραστηριοτήτων και καινοτόμων δράσεων, επιδιώκοντας να προσφέρουν στα παιδιά, στον εκπαιδευτικό, σε όλους μας, πρακτικά-βιωματικά και όχι μόνο εφόδια για το περιβάλλον, τον περίγυρό μας, αλλά και ότι μας αφορά για καλύτερη ποιότητα ζωής. Κάθε περιβαλλοντικό παιχνίδι οφείλει να διαρθρώνεται σε ειδικότερους παιδαγωγικούς στόχους, να είναι ελκυστικό, αλλά και μεστό σε γνώσεις και νοήματα. Μέσα από τα περιβαλλοντικά παιχνίδια, επιδιώκεται όπως γίνει πραγματικότητα η εφαρμογή της "Περιβαλλοντικής Αγωγής και Εκπαίδευσης" στην πράξη, η οποία οφείλει μεταξύ των άλλων, να αποτελέσει διαδικασία μάθησης, εργαλείο ζύμωσης των παιδιών με τα σημερινά περιβαλλοντικά ζητήματα, αποτελεσματικότερης ανάδειξης της τοπικής περιβαλλοντικής προβληματικής, αλλά και ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης όλων, για το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζούμε, αναπνέουμε, δραστηριοποιούμαστε, δημιουργούμε.

Δημιουργώντας και συμμετέχοντας με τα παιδιά, για τα παιδιά, μέσα από τα περιβαλλοντικά παιχνίδια, παίζουμε με το μυαλό, με τις αισθήσεις και με το σώμα

και προσπαθούμε να εφοδιάσουμε τους αυριανούς ενεργούς πολίτες με τα αναγκαία και απαραίτητα εκείνα εφόδια με τα οποία όχι μόνο θα ενημερωθούν και θα ευαισθητοποιηθούν, αλλά θα έχουν άποψη, στάσεις και συμπεριφορές, τόσο για τα περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με το τοπικό, εθνικό και πλανητικό περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, όσο και για τη συλλογική συμμετοχή τους στα κοινά, με στόχο την αναβάθμιση της ζωής που ζούμε σήμερα.

Τα παιδιά δραστηριοποιούμενα, μέσα από τα περιβαλλοντικά παιχνίδια, σε περιβαλλοντικές ή και φίλο-περιβαλλοντικές δραστηριότητες, γνωρίζοντας, παίζοντας, ζωγραφίζοντας, φροντίζοντας το περιβάλλον ή και υιοθετώντας προτάσεις-μέτρα για καλύτερο περιβάλλον, τα παιδιά που ζουν εδώ στο περιβάλλον τους, αποτελούν **μια εγγύηση για καλύτερο μέλλον**, το μέλλον τους, το μέλλον όλων μας.

Τούτο όμως δεν είναι απλό. Είναι πολυσύνθετη διαδικασία η οποία με τη βοήθεια της μάθησης σε θεωρητικό πλαίσιο και της ενεργούς συμμετοχής σε έμπρακτες δραστηριότητες, επιδιώκει να προωθήσει :

⇒ **την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών και κατ' επέκταση της τοπικής κοινωνίας** για τις αξίες, τα αποθέματα και τη σημαντικότητα του πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος μας,

⇒ **την ενεργό συμμετοχή των παιδιών**, μέσα από προσιτές και εύκολες περιβαλλοντικές δραστηριότητες, που μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσα και γύρω από το σχολείο τους (υιοθεσία και συνεχή φροντίδα του περίγυρού μας, προτάσεις και πρωτοβουλίες αναβάθμισης του περίγυρού μας, αλλά και των υποβαθμισμένων περιοχών, υποστηρικτικές δραστηριότητες, ομιλίες, εκθέσεις φωτογραφίας και ζωγραφικής, δρώμενα, θεατρική ημέρα, μουσική ημέρα κ.ά).

⇒ **τη δημιουργία κινήτρων, μέσων και μηχανισμών** για τη σταδιακή βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος -του περίγυρού μας-, με τη συνδρομή και συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των φορέων της περιοχής, αλλά και της εθελοντικής εργασίας όλων μας,

⇒ **την αλλαγή των παραδοσιακών στάσεων και αντιλήψεων** στον ευρύτερο κοινωνικό ιστό, ως προς το περιβάλλον, την προστασία, την ανάδειξη και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι πιο πάνω στόχοι δεν ολοκληρώνονται από τη μια μέρα στην άλλη. Δεν είναι μία ή πολλαπλές δράσεις. Είναι ένα πλαίσιο δραστηριοτήτων **Χωρίς** ημερομηνία λήξης.

Είναι **τρόπος ζωής** και συνολικότερης συμπεριφοράς προς τον περιβάλλοντα - γειτονικό χώρο στον οποίο ζουν οι μαθητές, οι δάσκαλοι, οι γονείς, όλοι μας. Δεν αφορά μόνο στο τώρα, αλλά και στο αύριο. **‘Όχι ‘‘τύποις’’ αλλά ‘‘επί της ουσίας’’**.

Ετσι, με οδηγό τα παιδιά, προσπαθούμε να ευαισθητοποιήσουμε αυτή την κοινωνία συνολικότερα για το περιβάλλον, το οποίο αφορά όλους.

Επομένως, με οδηγό τα περιβαλλοντικά παιχνίδια που παρουσιάζουμε πιο κάτω, με ποικίλες άλλες δραστηριότητες, αλλά και με συνεχή-αδιάκοπη την προσπάθεια, επιδιώκεται ώστε μεταξύ των άλλων :

-να ζωντανεύουμε τη γνώση,

-να βιώνουμε το περιβάλλον και

- να είμαστε κοντά στην κοινωνία συνεργαζόμενοι και συμμετέχοντες,.

Εξάλλου, το παιχνίδι είναι ζωή και η ζωή είναι ένα ατελείωτο παιχνίδι. Αλλά, ζωή είναι και το περιβάλλον μας, οι δραστηριότητές μας, τα πιστεύω μας, οι στάσεις και οι συμπεριφορές μας.

‘‘Ζούμε κάθε στιγμή το περιβάλλον, μέσα από δραστηριότητες και περιβαλλοντικά παιχνίδια, με.... το μυαλό,... τις αισθήσεις καιτο σώμα μας’’

Είναι γνωστό, ότι η εφευρετικότητα των παιδαγωγών έχει δημιουργήσει μέχρι σήμερα μια μεγάλη ποικιλία από παιχνίδια και για την ευαισθητοποίηση ως προς το περιβάλλον. Ετσι, πολλές φορές παίζονται περιβαλλοντικά παιχνίδια, ...με το περιβάλλον και...για το περιβάλλον, μέσα από θεατρικά δρώμενα, ρόλους της φύσης και της κοινωνίας, βιωματικές προσεγγίσεις και μαθησιακά λογοπαίγνια, αλλά και μέσα από παραλλαγές των παραδοσιακών παιχνιδιών.

Επίσης, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε, μέσα από τη διεγκυστίδα της σημερινής ζωής, ότι το περιβάλλον ανέκαθεν συνδεόταν στενά και άρρηκτα με τον άνθρωπο και με τις δραστηριότητές του. Επομένως, γιατί να μην συνδέεται και στο μέλλον, ώστε να ατενίζουμε με αισιοδοξία τη ζωή του αύριο. Ωστόσο, επειδή τα περιβαλλοντικά παιχνίδια συνδέονται με δραστηριότητες του ανθρώπου, τα παιχνίδια του χθες, είναι και παιχνίδια του σήμερα και σίγουρα θα έχουν απήχηση και θα παίζονται και αύριο. Παραφράζοντας και παραλλάσσοντας μερικά από αυτά τα περιβαλλοντικά παιχνίδια και παραθέτοντάς τα, εν συντομία πιο κάτω, βλέπουμε ότι πάντοτε παραμένουν

επίκαιρα και τούτο γιατί όπως προείπαμε, παιχνίδι σημαίνει κυρίως δράση και δημιουργία, άρα ζωή.

1^ο

“ Γράμμα από συγκεκριμένο αποστολέα προς συγκεκριμένο παραλήπτη ”

(κατ’ άλλους: “Αναζητώ, ερωτώ, μαθαίνω, έχω άποψη, συμμετέχω”)

- Τα παιδιά για παράδειγμα, μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, αναζητούν τι τους ενοχλεί στη γειτονιά τους, παίρνουν συνεντεύξεις για το θέμα από τους αρμόδιους και από μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρώπους, ενημερώνονται για την πόλη τους από σχετικά δημοσιεύματα και βιβλία, ενώ μέσα από ενημερωτικές ομιλίες και συζητήσεις μαθαίνουν, ανταλλάσσουν απόψεις και διαμορφώνοντας στάσεις και συμπεριφορές. Έτσι, για παράδειγμα, τα παιδιά είναι δυνατό να γράψουν ένα γράμμα στις τοπικές αρχές για συγκεκριμένο περιβαλλοντικό ζήτημα της γειτονιάς ή της πόλης τους, διατυπώνοντας απόψεις και προτάσεις για καλύτερο περιβάλλον.

- Ακόμη, αν θέλουν να μάθουν περισσότερα για εξειδικευμένα περιβαλλοντικά ζητήματα (τρύπα του όζοντος, φαινόμενο θερμοκηπίου κ.ά), ρωτάνε το δάσκαλό τους, αναζητούν τα αντίστοιχα θέματα σε βιβλία ή και παρακολουθούν σχετικές ομιλίες ειδικών επιστημόνων. Αναζητούν πληροφορίες, αξιολογούν το υλικό συζητώντας και καταλήγουν για παράδειγμα, να δημιουργήσουν ένα θεατρικό δρώμενο ή να συντάξουν σχετική επιστολή προς τους αρμόδιους.

- Πρέπει να μάθουν τα παιδιά, ότι ο κόσμος είναι στα χέρια τους, αλλά το ίδιο και η σωτηρία του και όσο πιο πολλοί το ξέρουν και είναι ευαισθητοποιημένοι, τόσο πιο πολλά μπορούν να γίνουν και προς σ’ αυτή την κατεύθυνση.

2^ο

“Σκέψεις και δράσεις με χρώματα”

(κατ’ άλλους: “Σκέψεις σε χρώμα πράσινο”)

-Ας αρχίσουμε μια συζήτηση ως εξής: “Κάποιοι διατείνονται ότι, αν η όψη σου είναι πράσινη, μάλλον είσαι άρρωστος. Αλλά, αν η Γη μας είναι πράσινη, τότε ο πλανήτης μας είναι μια χαρά στην υγεία του. Όταν η Γη είναι πράσινη, σημαίνει ότι είναι γεμάτη

βλάστηση, το έδαφός της είναι γόνιμο, υπάρχει αρκετό νερό, ο αέρας είναι καθαρός και τα ζώα έχουν μέρος για να μείνουν και υπάρχει αρκετή τροφή γι' αυτά . Ολοι μας μπορούμε να βοηθήσουμε, ώστε η γη μας να γίνει πράσινη. Εξάλλου, είναι τόσο εύκολο. Φυτεύουμε ένα σπόρο, τον ποτίζουμε και βλέπουμε να φυτρώνει και να μεγαλώνει. Κάνουμε τη σκέψη ότι μπορούμε να ‘υιοθετούμε’ δένδρα, παρτέρια, περιοχές ολόκληρες ή περιοχές ευαίσθητες και συνάμα φροντίζουμε να είναι αισθητικά καθαρές οι περιοχές και τα δένδρα και τα φυτά να ζουν καλά και να αναπτύσσονται. Και κάτι άλλο πολύ σημαντικό. Τα δένδρα και τα φυτά γενικότερα μας προσφέρουν οξυγόνο. Δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς αυτό. Ετσι, το πράσινο είναι η ζωή μας!’’.

-Ο καθένας μπορεί να φτιάξει μια αισιόδοξη ιστορία με χρώματα και με ευωδιές της φύσης.

3^ο

‘‘Αναζητώ τροφή, αλλά και αναζητιέμαι για να φαγωθώ’’

(κατ’ άλλους: ‘‘Θηρευτής και θήραμα’’)

-Εχουμε ξεκαθαρίσει από πριν στην τάξη, τι είναι θηρευτής και τι θήραμα. Ετσι, με την ευκαιρία μιας εκδρομής στο ύπαιθρο, τα παιδιά σχηματίζουν ένα κύκλο και σε δύο παιδιά δένουμε τα μάτια τους για να μη βλέπουν. Το ένα από αυτά τα παιδιά παίρνει το όνομα-ρόλο ενός ‘‘θηρευτή’’ και το άλλο ενός ‘‘θηράματος’’. Ο ‘‘θηρευτής’’ ακούει, προσεκτικά, αντιλαμβάνεται και εντοπίζει το ‘‘θήραμα’’ και τελικά το πιάνει. Όταν οι παίκτες ‘‘θήραμα και θηρευτής’’ πλησιάζουν την περιφέρεια του κύκλου τα υπόλοιπα παιδιά τους προειδοποιούν αγγίζοντάς τα ελαφρά. Κανόνας του παιχνιδιού είναι ότι η απόλυτη ησυχία, ενώ οι παίκτες ζώα από καιρό σε καιρό μιμούνται με ήχους τα ζώα που παριστάνουν.

-Μπορείτε να πειραματιστείτε με διαφορετικούς αριθμούς ‘‘θηρευτών ή θηραμάτων’’, αλλά και να βάλετε κουδουνάκια σε μερικά ζώα αναγκάζοντάς τα έτσι ν’ αλλάξουν τον τρόπο που κινούνται ή κρύβονται.

“Δημιουργώ το οικοσύστημά μου και το προστατεύω”

(κατ’ άλλους: “ Το σχοινί με τις θηλιές της ζωής ”)

-Τα παιδιά μαθαίνουν και κατανοούν την αλληλεπίδραση των οργανισμών μεταξύ τους και μεταξύ των άψυχων συστατικών του περιβάλλοντος. Ετσι, έχουν να διαλέξουν το καθένα και από ένα ρόλο, όπως για παράδειγμα το ραδίκι, το λαγό, την αλεπού, το λύκο, το γεράκι, το σκαθάρι, ένα μικροοργανισμό, ένα νεκρό ζώο, αλλά και το νερό, το έδαφος, τον αέρα, το λιβάδι, το θαμνότοπο, το δάσος ή και το δένδρο με καρπούς, το ελάφι, τον ποντικό, το έντομο, το βάτραχο, τον άνθρωπο.

-Τα παιδιά κάνουν ένα κύκλο. Ο εμψυχωτής στέκεται στη μέση του κύκλου, δίνει τα παραγγέλματα και παριστάνει τον ήλιο. Κρατάει ένα μακρύ σχοινί ή ένα κουβάρι με σπάγκο, που έχει ανά μέτρο και από μια θηλιά. Το σχοινί και οι θηλιές υπονοούν-συμβολίζουν τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των οργανισμών και μεταξύ του περιβάλλοντος τους.

-Και αρχίζει...η ιστορία. “Ποιος θα μας πει πως λέγεται ένα φυτό που φυτρώνει και ζει στα λιβάδια; Το ραδίκι. Ωραία. Λοιπόν, κύριε Ραδίκι, κράτα την πρώτη θηλιά του σχοινοῦ σφικτά”.

“ποιο ζώο εδώ γύρω μπορεί να φάει το ραδίκι ; Ο λαγός. Αα! μάλιστα. Ορίστε κύριε Λαγέ, κράτα τη δεύτερη θηλιά του σχοινοῦ σφικτά, γιατί συνδέεσαι με το ραδίκι αφού τρως τα φύλλα, τις ρίζες του και τους καρπούς του”.

“ποιος έχει τώρα σειρά να κάνει ωραίο γεύμα το λαγό ; Η αλεπού. Λοιπόν, κύρια Αλεπού, κράτα την τρίτη θηλιά του σχοινοῦ σφικτά, γιατί και συ μπορείς να συνδεθείς και συνδέεσαι στην αλυσίδα της τροφής”.

κ.ο.κ.

-Το παιχνίδι συνεχίζεται βάζοντας να κρατούν τις θηλιές σφικτά και παίκτες που παριστάνουν τα άψυχα συστατικά του περιβάλλοντος. Και τούτο γιατί, εκτός από τη διασύνδεση φυτών και ζώων, υπάρχουν και οι αλληλεπιδράσεις “στο κουβάρι της ζωής”, και άλλων στοιχείων-χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος (αβιοτικά-άψυχα συστατικά). Ετσι, αποκαλύπτονται οι ποικιλόμορφες σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις, τόσο μεταξύ ζώων και φυτών, όσο και μεταξύ βιοτικών – ζωντανών χαρακτηριστικών μιας περιοχής και των άψυχων - αβιοτικών συστατικών του περιβάλλοντος.

-Επίσης, μπορείτε να βάλλετε στο παιχνίδι και νέα στοιχεία, ιδέες, απόψεις, όπως είναι το νερό, το έδαφος, άλλα ζώα, επιδιώκοντας όπως συνδεθούν όλα τα παιδιά μεταξύ τους, κρατώντας τις θηλιές σφικτά, συμβολίζοντας έτσι την αλυσίδα της ζωής.

-Για να αποδειχθεί, πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του κάθε στοιχείου που “κρατιέται” από τις θηλιές, απομακρύνουμε ξαφνικά για κάποιο λόγο (π.χ. περιβαλλοντική υποβάθμιση) κάποιο στοιχείο-παιδί από μια θηλιά και βλέπουμε τι συμβαίνει. Το “τράβηγμα-επίπτωση” μεταφέρεται-μεταδίδεται, συνήθως σε όλα τα παιδιά που παίζουν και κρατούν σφικτά το σχοινί και καταλαβαίνουν βιωματικά την έλλειψη- αποχώρηση κάποιου συστατικού από το περιβάλλον. Έτσι, η οποιαδήποτε ξαφνική “αποχώρηση” έχει επίπτωση, μεγαλύτερη ή μικρότερη σε ολόκληρο το σχοινί και τις άλλες θηλιές, δηλαδή στην αλυσίδα της ζωής.

- Δημιουργείτε το δικό σας οικοσύστημα με την αλυσίδα της ζωής και φροντίστε το για να διατηρηθεί.

5^ο

“Ανιχνεύω τη φύση, ώστε να μάθω να την προστατεύω”

(κατ’ άλλους: “Οι ανιχνευτές”)

-Τα παιδιά μαθαίνουν μέσα στην τάξη ότι όλα στη φύση έχουν τη χρησιμότητά τους, όλα είναι σημαντικά και το καθένα έχει το δικό του ρόλο στις λειτουργίες της φύσης.

-Με την ευκαιρία μιας επίσκεψης στο ύπαιθρο, φτιάχνουμε, ένα κατάλογο από πράγματα όπως για παράδειγμα μπορεί να έχει, κάτι στρογγυλό, ένα φύλλο ελιάς, ένα κόκαλο, ένα φτερό, κάτι πλατύ, κάτι άχρηστο στη φύση, κάτι μαλακό, κάτι χρωματιστό, κάτι όμορφο, κάτι από ξύλο, κάτι χνουδωτό, δύο διαφορετικά είδη σπόρων, δύο διαφορετικά φύλλα κ.ά. Απαιτούμε από τα παιδιά να κοιτάζουν γύρω τους πολύ προσεκτικά, ώστε να εντοπίσουν τα πράγματα του καταλόγου.

-Χωρίζουμε τα παιδιά σε ισάριθμες ομάδες. Μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα τα παιδιά αναζητούν τα υλικά του καταλόγου. Μετά τη συλλογή των υλικών τα παιδιά παρουσιάζουν τα ευρήματά τους και αιτιολογούν από πού προέρχονται.

-Είναι απαραίτητο να υπενθυμίσουμε στα παιδιά ότι οφείλουν να επιστρέψουν τα υλικά εκεί όπου τα βρήκαν.

6^ο

“Εξερευνώ το περιβάλλον μου”

(κατ’ άλλους: “Συνάντηση μ’ ένα δένδρο”)

Το παιχνίδι αυτό μπορεί να παίζεται με πολλές ομάδες των δύο ατόμων. Δένουμε τα μάτια του συντρόφου μας για να μη βλέπει και τον οδηγούμε σε κάποιο δένδρο ή σε κάποιο μεγάλο αντικείμενο. Τον αφήνουμε να το πιάσει και να αισθανθεί τη μοναδικότητα του δένδρου (π.χ. αγκαλιάζει με τα χέρια του, αγγίζει με το μάγουλό του, αναζητάει ρωγμές και εξογκώματα, κ.ά.). Όταν η εξερεύνηση τελειώσει, οδηγήστε τον συμπαικτή σας πίσω στο σημείο απ’ όπου ξεκίνησε, αλλά από άλλο πλάγιο δρόμο και με παραπειστικό τρόπο, συμβουλέψτε τον να περνάει προσεκτικά, “γιατί π.χ. υπάρχει εμπόδιο από πεσμένο κορμό ή ότι υπάρχει ογκόλιθος ή θάμνος κ.ά.”.

-Γυρίστε τον στην αρχική θέση και λύστε του τα μάτια. Αφήστε τον να προσπαθήσει να βρει το δένδρο και τη διαδρομή της επιστροφής.

-Για ένα παιδί, είναι αξέχαστη μια τέτοια εμπειρία, γιατί μεταξύ των άλλων καταλαβαίνει ότι κάθε δένδρο έχει τη δική του ταυτότητα και δεν είναι το ίδιο με κανένα άλλο, έστω και είναι μέσα σ’ ένα δάσος.

7^ο

“Να θυμάμαι πάντοτε τι με περιβάλλει”

(κατ’ άλλους: “Ποιος θα θυμηθεί;”)

-Το παιχνίδι αυτό είναι κατάλληλο για να τραβήξει την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών ως προς τα φυτά, τις πέτρες, τα ζώα, ή οτιδήποτε άλλο από το φυσικό περιβάλλον.

-Πριν από το παιχνίδι, μαζεύουμε από τη γύρω περιοχή, χωρίς να το αντιληφθούν τα παιδιά, διάφορα αντικείμενα (π.χ. καρπούς, πέτρες, χαλίκια, μέρη από φυτά, φύλλα, κ.ά.). Τα τοποθετούμε μέσα σ’ ένα καλάθι και τα σκεπάζουμε μ’ ένα μαντήλι.

-Μαζεύουμε γύρω τα παιδιά και τους δείχνουμε το ένα υλικό μετά το άλλο, για να τα παρατηρήσουν προσεκτικά. Μετά, τα παιδιά σκορπίζονται στη γύρω περιοχή και μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα αναζητούν παρόμοια υλικά με εκείνα που τους έχουν επιδειχθεί και τα οποία συλλέγουν σε χάρτινη σακούλα.

-Με το σύνθημα της λήξης της αναζήτησης, έρχονται όλα τα παιδιά προς τον εμψυχωτή ο οποίος αρχίζει να βγάζει, ένα προς ένα τα υλικά μέσα από το καλάθι, δημιουργώντας και μία ιστορία γι' αυτά.

-Ζητάμε από τα παιδιά, το ένα μετά το άλλο, να επιδείξουν τα ευρήματά τους και να δημιουργήσουν τη δική τους ιστορία γι' αυτά.

-Μετά από αλληπάλληλους γύρους παιχνιδιού διαπιστώνουμε ότι, τόσο η παρατηρητικότητα, όσο και η μνήμη των παιδιών έχουν αυξηθεί σημαντικά.

8^ο

‘Αναγνωρίζω με τις αισθήσεις μου τα φυσικά από τα τεχνητά αντικείμενα’ (κατ' άλλους: ‘Φυσικό ή τεχνητό ;’)

-Μέσα στην αυλή του σχολείου ή καλύτερα σε μια επίσκεψη στο ύπαιθρο, στην εξοχή, καλούνται τα παιδιά, μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα, να βρουν και να φέρουν προς τον εμψυχωτή, μικρά σε μέγεθος φυσικά και τεχνητά αντικείμενα. Έτσι, δημιουργούνται δυο ομάδες, η ομάδα με τα φυσικά αντικείμενα και η ομάδα με τα τεχνητά. Οι ομάδες αυτές τοποθετούνται αντικριστά και σε ορισμένη μεταξύ τους απόσταση. Με την έναρξη του παιχνιδιού και με σειρά που καθορίζεται από τον εμψυχωτή κάθε παίκτης της ομάδας με τα φυσικά αντικείμενα πρέπει να βρεί παίκτη της ομάδας με τα τεχνητά αντικείμενα ούτως ώστε να υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ των αντικειμένων. Ακολουθεί συζήτηση και τεκμηρίωση για τη συσχέτιση.

-Κατά μια άλλη παραλλαγή, από τον εμψυχωτή δίδεται σε κάθε παίκτη εναλλάξ, ένα φυσικό και στον επόμενο ένα τεχνητό υλικό. Μόλις δοθεί το πρώτο σύνθημα (π.χ. ένα σφύριγμα) οι παίκτες καλούνται να σχηματίσουν δύο ομάδες. Η μία ομάδα, θα έχει τα φυσικά υλικά και η άλλη τα τεχνητά υλικά. Σε δεύτερο σύνθημα, κάθε παίκτης που κρατάει φυσικό υλικό οφείλει να βρει παίκτη που κρατάει τεχνητό υλικό και το οποίο όμως μπορεί να το συσχετίσει ή ότι έχει άμεση σχέση με το δικό του π.χ. ως το σχήμα ή ως το μέγεθος. Ακολουθεί συζήτηση και τεκμηρίωση για τη συσχέτιση των ευρημάτων.

-Οι παίκτες μπορούν να ανταλλάξουν μεταξύ τους τα αντικείμενα και το παιχνίδι επαναλαμβάνεται.

9^ο

“Προσέχω τη τρώγω & φροντίζω τη διατροφή μου”

(κατ’ άλλους: “Η βιοσυσσώρευση”)

-Τα παιδιά διαλέγουν το καθένα από τρεις χρωματιστές κορδέλες μέσα από ένα καλάθι. Τρία παιδιά που δεν έχουν κορδέλες είναι οι “κυνηγοί” και προσπαθούν κυνηγώντας, μέσα σ’ ένα παραλληλόγραμμο γήπεδο, να αγγίζουν τα παιδιά που κρατούν τις κορδέλες. Σε κάθε άγγιγμα δίνεται στον παίκτη- κυνηγό και από μία κορδέλα. Οι κορδέλες, όπως θα πούμε πιο κάτω, υποδηλώνουν τοξικές και επικίνδυνες για τη ζωή ουσίες και συστατικά.

-Στο τέλος του παιχνιδιού οι τρεις παίκτες- κυνηγοί, μαζεύουν και συσσωρεύουν πολλές κορδέλες. Νίκησαν; Θα πρέπει να το συζητήσουμε το θέμα.

“Εγώ, ως εμψυχωτής και γνωρίζοντας ότι οι κορδέλες υποδηλώνουν τοξικά συστατικά ή επικίνδυνες ουσίες σας διαβεβαιώνω, ότι οι “κυνηγοί” μπορεί να φαίνεται ότι νίκησαν, αλλά με τόσο τοξικά και επικίνδυνα υλικά που έχουν δεν μπορούν να επιζήσουν για πολύ”.

-Μαθαίνουμε στα παιδιά ότι υπάρχουν τοξικές ουσίες και συστατικά (π.χ. βαριά μέταλλα, ραδιενεργά) τα οποία συσσωρεύονται αθροιστικά στον οργανισμό μας και δεν αποβάλλονται αλλά μεταφέρονται από τον ένα στον άλλο, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας τρώγω-τρώγομαι. Έτσι, οι τρεις αυτοί “κυνηγοί”- παίκτες “δηλητηριάζονται” από τις “τοξικές” ουσίες που υποδήλωναν οι κορδέλες.

-Συζητάμε στην τάξη για τα τροφικά ζητήματα της σημερινής εποχής.

Πρωτότυπα Περιβαλλοντικά Παιχνίδια υπάρχουν στο βιβλίο

“Τα Περιβαλλοντικά Παιχνίδια στο περιβάλλον για το περιβάλλον”

Θ. Κουσουρής & Κ. Παπαδογιαννάκη, εκδόσεις Χρ. Δαρδανός.

Παραθέτονται πιο κάτω τα περιεχόμενα του βιβλίου:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	σελ
Πρόλογος	5
-Εισαγωγή.....	6
-Τα Παιχνίδια.....	9

Γενικές αρχές.....	9
Ο παιδαγωγός-εμφυχωτής και το παιχνίδι.....	10
Το παιχνίδι και η σημασία του.....	11
Γενικοί παιδαγωγικοί στόχοι.....	11
Προϋποθέσεις του παιχνιδιού και γενικές οδηγίες.....	12
-Τα Περιβαλλοντικά Παιχνίδια Χθες, Σήμερα, Αύριο.....	12
-1 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘ Η Αειφορία των Φυσικών Πόρων’’	
(Για την Προστασία και την Οικονομία της Φύσης).....	19
-Σχηματική απεικόνιση του 1 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού	
‘‘ Για την Προστασία και την Οικονομία της Φύσης’’	29
-2 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘Τρώγω και Τρώγομαι – Οι Τροφικές Σχέσεις στη Φύση’’	
(Τροφο-Δίκτυα).....	31
-Σχηματική απεικόνιση 2 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού	
‘‘Τροφο-Δίκτυα’’	42
-3 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘Το Νερό, η Επαναχρησιμοποίησή του και η Ρύπανση’’	
(Νερο-Διαχείριση).....	47
-Σχηματική απεικόνιση του 3 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού	
‘‘Νερο-Διαχείριση’’	57
-4 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘Η Ρύπανση στον Αέρα, στο Νερό και στο Έδαφος ‘‘	
(Η Ρύπανση του Περιβάλλοντος).....	61
-Σχηματική απεικόνιση του 4 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού	
‘‘Η Ρύπανση του Περιβάλλοντος’’	72
-5 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘Τα Σκουπίδια, η Διαχείριση και η Ανακύκλωσή τους ‘‘	
(Σκουπιδο-Διαχείριση).....	74
-Σχηματική απεικόνιση του 5 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού	
‘‘Σκουπιδο-Διαχείριση’’	85
-6 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι	
‘‘Για τα Τοπικά Περιβαλλοντικά Ζητήματα ‘‘	
(Ο Περίγυρός μας).....	87

-Σχηματική απεικόνιση του 6 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού “Ο Περίγυρός μας”	103
-7 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι “Τα Παγκόσμια Περιβαλλοντικά Προβλήματα” (Παγκοσμιο-Περιβαλλο-Προβλήματα).....	105
-Σχηματική απεικόνιση του 7 ^{ου} Περιβαλλοντικού Παιχνιδιού “Παγκοσμιο-Περιβαλλο-Προβλήματα	116
-8 ^ο Περιβαλλοντικό Παιχνίδι “Νερο-Σπαζοκεφαλές”	119
-.....και Πάμε ακόμη Πιο Πέρα.....	130
-.....ας Αρχίσουμε από το Τοπικό Περιβάλλον;.....	132
-Βιβλιογραφία και Πηγές Αναφοράς.....	137
-Βασικές Έννοιες & Ορολογία της Οικολογίας και του Περιβάλλοντος.....	139-156